

SPALNIČKY: ODBĚR, SKLADOVÁNÍ A TRANSPORT KLINICKÝCH VZORKŮ

KLINICKÝ MATERIÁL

1. VZORKY PRO SÉROLOGII

Optimální doba odběru pro sérologii:

1. vzorek séra (akutní): co nejdříve od podezření na onemocnění spalničkami, nejvyšší výpovědní hodnotu však mají séra odebraná od 4. do 28. dne po výsevu exantému (až u 30 % nemocných nemusí být v prvních třech dnech IgM protilátky detekovatelné)
2. vzorek séra (rekonvalescentní): minimálně za 10 dní od odběru akutního vzorku

Provedení odběru v ordinaci:

- odběr 7 – 10 ml venózní srážlivé krve

Zpracování srážlivé krve v laboratoři:

- do 24 hodin od odběru separace séra centrifugací (10 minut, 1000 x g)

Skladování a transport séra:

- do týdne při teplotě +4 °C (2 – 8 °C)
- dlouhodobě při teplotě -20 °C a nižší

2. VZORKY PRO VIROVOU DETEKCI

(naso/oropharyngeální vzorky, moč)

Optimální doba odběru vzorků pro virovou detekci:

- co nejdříve, nejpozději do 5. dne od objevení exantému

2.1. Naso/oropharyngeální vzorky:

2.1.1. Naso/oropharyngeální výtěr – 1. PREFEROVANÝ VZOREK

Provedení odběru v ordinaci:

- nejlépe ráno, nalačno, před ústní hygienou
- dvěma sterilními odběrovými tampóny (syntetické jsou vhodnější než bavlněné, které mohou obsahovat látky zpomalující enzymy používané v RT-PCR)
- prvním tampónem se provede důkladný stěr zadní stěny nosohltanu krouživým pohybem (vyhnout se mandlím) a druhým tampónem stěr z obou nosních průduchů
- zalomení obou odběrových tampónů do jedné zkumavky se 2 ml standardního virového transportního média (VTM)

Zpracování výtěru v laboratoři:

- nejdříve jednu hodinu od provedení odběru, optimálně do 24 hodin od odběru
- zkumavka s odběrovými tampóny se krátce protřepe
- tampóny se sterilně vymačkají o okraj zkumavky a zlikvidují jako infekční odpad
- zkumavka se sterilně uzavře

2.1.2. Nosní aspirát – MOŽNÝ VZOREK

Provedení odběru v ordinaci:

- aplikace několika ml sterilního fyziologického roztoku do nosu pomocí injekční stříkačky opatřené jemnou gumovou hadičkou
- aspirát se přelije do zkumavky se 2 ml standardního virového transportního média

2.1.3. Výplach krku - MOŽNÝ VZOREK

Provedení odběru v ordinaci:

- požádáme pacienta o vyklotání malým objemem sterilního fyziologického roztoku
- výplach se přelije do zkumavky se 2 ml standardního virového transportního média

Skladování a transport naso/oropharyngeálních vzorků:

- do 48 hodin od odběru při teplotě +4 °C (2 – 8 °C)
- dlouhodobě při teplotě -70 °C a nižší, při přepravě nesmí rozmrznout (na suchém ledu)

2.2. Moč – 2. PREFEROVANÝ VZOREK

Provedení odběru v ordinaci:

- 10 až 50 ml první ranní moči do sterilní nádoby

Zpracování moči v laboratoři:

- centrifugace po dobu 5 až 10 minut, rychlostí asi 1500 otáček za minutu při +4 °C
- resuspendace sedimentu do 2 ml virového transportního média
- před koncentrační procedurou nesmí být moč zmrazena

nebo

- vyšetření moče bez koncentračního procesu (méně vhodné)

Skladování a transport moči:

- do 48 hodin od odběru při teplotě +4 °C (2 – 8 °C)
- dlouhodobě při teplotě -70 °C a nižší, při přepravě nesmí rozmrznout (na suchém ledu)

Poznámka

Místo VTM lze použít buněčné kultivační médium (MEM nebo Hanksův solný roztok) nebo jiný sterilní izotonický roztok (fyziologický roztok, PBS). Přítomnost bílkoviny, např. 1 % hovězího albuminu, 0,5 % želatiny nebo 2 % séra, stabilizuje virus. Virus bez přítomnosti bílkovin v médiu ztratí při teplotě +4°C 90-99 % infekčnosti během 2 hodin.